

X-XI ASRLARDA GERMANIYADA HUKMRON SULOLALAR VA IJTIMOYIY IQTISODIY HAYOT

Murtazayeva Fotima

Nizomiy TDPU tarix fakulteti tarix yoʻnalishi

3- bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola oʻrta asrlarda Germaniyada ijtimoiy vazifalarni va feodallashuv haqida soʻz Shuningdek ushbu davrda Germaniyada tuzum va qurilish sohasidagi oʻzgartirishlar haqida.

Kalit soʻzlar: feodal, yepiskop, knyaz, xristian, siyosat, nikoh.

843-yilda Verdenda boigan taqsimotga muvofiq, «Sharqiy Frank yerlari» (boʻlgusi Germaniya territoriyasi nazarda tutilgan edi) Lyudovik Nemisga (yoki nemischa Lyudvigga) oʻtdi. Aslida bu yerdar bir necha. qabilaviy knyazliklarning gersogliklarning yerlari edi. Mamlakatning hech qanday milliy birligi toʻgʻrisida u vaqtda soʻz ham boiishi mumkin emasdi. Gersogliklar shimoldan janubga qarab quyidagi tartibda joylashgan edi: Saksoniya, Frankoniya, Shvabiya (ilgarigi Allemaniya), Bavariya. Birmuncha keyinroq borib gʻarbda joylashgan beshinchi bir gersoglik - Lotaringiya qoʻshib olindi. Reynning narigi tomonidagi yerlarda feodallashuv jarayoni Fransiyadagiga qaraganda sustroq boʻldi. Hatto X asming boshlarida ham Germaniya u qadar feodallashmagan edi. Jamoalarga - markalarga uyushgan erkin dehqonlar uzoq vaqtgacha oʻz mustaqilliklarini saqlab keldilar. Krepostnoylashtirish yoʻlidagi urinishlarga qarshi dehqonlarning katta qoʻzgʻolonlaridan biri, masalan, 841-842-yillarda Saksoniyada boʻlib, u «Stelling» degan nom bilan mashhurdir. Bu qoʻzgʻolon dehqon jamoalarning ittifoqi boʻlib, bu ittifoq eski majusiylik bayrogi ostida ish koʻrgan edi, bu ittifoq ham kelgindi frank zodagonlariga, ham mahalliy saks zodagonlariga qarshi qaratilgan edi. Rim taʼsirini oʻtkazishning, jumladan, xususiy mulkchilikning va yerga biriktirib qoʻyib shaxsiy qaram qilishning yangi formalarini kiritish Reynning narigi tomonida ancha sekinsoniya Germaniyani butun ijtimoiy rayonlarini egaladi. Bu yerda erkin dehqonlar (friligrar yoki freymanlar) anchagina saqlanib qolgan boʻlib, bulardan qisman otliq, qisman piyoda harbiy lashkarlar tuzildi. Saksoniya harbiy jihatdan boshqa gersoglarga nisbatan kuchli boʻlganligi sababli u agressiv tashqi siyosat olib bordi. Genrix I zamonida mamlakat territoriyasi Gʻarb va Sharq hisobidan ancha kengaydi va Lotaringiya Germaniya ixtiyoriga oʻtdi. Sharqda Ekba daryosi boʻyidagi slavyanlarga qarshi agressiya olib borildi, Lyutichlar territoriyasiga bostirib kirdi. Slavyanlarning Branibor qalʼasi bosib olinib, unga Brandenburg deb nom qoʻyildi. Genrix I vengerlarga ham qarshi urush olib bordi. 933-yilda u Merzeburgga yangi bir joydan vengerlarga qattiq zarba berdi.

Genrix hukmronligi davrida ritsarlar sonini ko'paytirib qal'alar-burglar qurulishiga katta e'tibor berdi. Bu qala'lar keyinchalik savdo-sanoat shaharlariga aylandi. Otton I ning idora qilishi. Genrix I ning o'g'li Otton I (936 - 973) qirol hokimiyatini mustahkamlashni davom ettirdi. U dastawal boshqa gersoglar ustidan nazoratni kuchaytirdi, buning uchun nikoh va boshqa qarindoshlik aloqalaridan foydalandi. Qirol ta'sirini butun mamlakatga yoyishning ikkinchi bir usuli yepiskoplik sistemasi boldi. Otton cherkov bilan do'stona aloqa bogiadi. U yepiskoplarga keng miqyosda immunitet huquqlar berdi va ularga juda ko'plab yer ulashdi. Shu bilan birga, yepiskoplarni ham uning o'zi tayinlardi. Cherkov yerlaridan keladigan daromadlar qirol xazinasiga ko'pdan ko'p hissa ajratdi. Shunday qilib, Germaniyada cherkov manfaatlari bilan davlat manfaatlari bir- biriga chatishib, Germaniyaning turli viloyatlaridagi yepiskoplar mahalliy knyazlarga - gersoglarga e'tibor bermay, bevosita qirolga bo'ysundilar. Shu bilan bir vaqtda, yepiskoplarning qirolga tobeligi ularning Rim papasiga deyarli bo'ysimmay qo'yishiga olib keldi. Otton I otasining agressiv tashqi siyosatini davom ettirdi. Otton I zamonida Elbaning narigi tomonidagi slavyanlarga qarshi kurash yanada kuchli suratda davom etdi. Elbaning narigi tomoniga nemis kolonistlari ko'chib kelib o'masha boshladi. Ularning eng yaxshi yerlarini tortib olib, kolonist-nemislarga berar edilar. Ba'zan esa hatto nemis feodallari bilan tinch munosabat o'matishga moyil boigan slavyanlarning 30 ga yaqin knyazini o'z huzuriga «ziyofat»ga chaqirib, shu yerda buyruq berib ularning hammasini o'ldirtirib yubordi. Otton I vengerlarga qarshi kurashni davom ettirdi. U 955-yilda Lexa daryosi bo'yida (Augsburgga yaqin bir joyda) vengerlarga yana zarba berishga muvaffaq bo'ldi. Shundan keyin vengerlar Germaniya yerlariga hujum qilishni to'xtatdi. Otton I liar xristianlikni qabul qila va nemislarning ta'siriga o'Cha boshladilitr, keyinchalik venger feodallari nemislarning slavyanlarga qarshi olib boi gan kurashida bir necha marta nemislarga ittifoqchi boidilar. Lekin (Kton asosiy e'tiborini sharqqa emas, balki Italiyaning janubiga qaratdi, chunki Italiya german imperatorlarining dunyoga hokim boiish rejasi o'rin tutar edi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. B. MIRKOMILOV, F. AQCHAYEV, O. MAMIROV O'RTA ASRLAR TARIXI TOSHKENT «MASHHUR-PRESS» 2016
2. Germaniya Statistika Vazirligi, 22. April 2015, 21–dekabr 2018–yilda asl nusxadan arxivlandi, qaraldi: 30–iyul 2015–yil
3. Germaniya turi, otdix, seni, ekskursionnie turi v Germaniyu, 9–iyul 2009–yilda asl nusxadan arxivlandi, qaraldi: 18–aprel 2013–yil Nemeskie dialekti — karta raspredeleniya
4. Marshem na Berlin. V Germanii bejensi razvernuli borbu za svoi prava